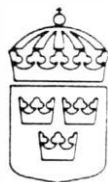

Motion till riksdagen

1989/90:So228

av Karin Israelsson (c)

Åtgärder mot spelberoende

Mot.
1989/90
So228–229

I Vilka spelformer förekommer i Sverige?

Den totala omsättningen av legalt spelande i Sverige beräknas för närvarande till drygt 16 miljarder kronor: Omsättningen i illegalt spel är svår att uppskatta, men torde kanske röra sig om ca 5 miljarder kronor. I dag bedrivs spel i statlig regi genom tre spelbolag, som årligen tillför statskassan nära 5 miljarder kronor. Omsättningen i vart och ett av de tre statliga spelbolagen framgår av nedanstående översikt:

Aktiebolaget Trav och Galopp (ATG)

V65	trav	1 500 mkr.	
Dagens dubbel	trav, galopp	950 mkr.	(Nytt spel 1987)
Vinnare	trav, galopp	1 600 mkr.	
Plats	trav, galopp	650 mkr.	
Kombination	trav, galopp	60 mkr.	
V5	trav, galopp	600 mkr.	
Marknadsföringskostnader		46 mkr.	
ATG:s totalomsättning 1988		5 360 mkr.	

AB Tipstjänst

Stryktips		1 400 mkr.	
Måltips		500 mkr.	
Lotto		2 000 mkr.	
Joker		500 mkr.	
Extratips		4 mkr.	
Lången		550 mkr.	(Oddset introducerades under 1986)
Matchen		100 mkr.	
Toppen		25 mkr.	
Flax (introducerades 1989)			
Marknadsföringskostnader		70 mkr.	(Jfr 3 mkr. 1978)
Tipstjänsts totalomsättning 1988		5 093 mkr.	

Svenska Penninglotteriet AB

Penninglotteriet	749 mkr.	
Bellmanlotterierna	617 mkr.	
Trisslotterierna	1 400 mkr.	(Obs! halva totaloms.)
Kulturlotterierna	31 mkr.	
Globelotteriet	1.2 mkr.	(Nytt 1988)
Eurolotterna	12 mkr.	(Nytt 1988)
Marknadsföringskostnader 1988	33 mkr.	
Penninglotteriets totalomsättning 1988	2 800 mkr.	

Övriga lotterier

Diverse lotterier	900 mkr.	
Roulette	250 mkr.	
Bingo	1 700 mkr.	(Penningvinster 1989)
Marknadsföringskostnader 1988 ca	30 mkr.	
Övriga lotteriers totalomsättning 1988 ca	2 850 mkr.	

Till ovanstående skall läggas omsättningen på spelformer som optioner, aktier, viss handel, kortspel, vissa tärningsspel, spel med hjälp av maskiner och datorer, vadslagning, etc. Vi vet väldigt litet om omfattningen av detta spelande i Sverige.

Marknadsföringen sker med allt större brist på socialt ansvar. Det finns i dag därför anledning att starkt begränsa marknadsföringen av de spelformer som orsakar spelberoende. I den mera begränsade marknadsföringen måste även ingå information rörande risken för spelberoende samt upplysning om vilken tillgång till stöd och hjälp som samhället kan erbjuda i dessa fall.

II Vilka spelformer skapar mest beroende?

I USA finns för närvarande minst 15 större Veteran Administration behandlingsprogram för spelberoende. Man har där samlat erfarenheter från behandling av tusentals klienter. Man talar där om "the big four". Det är fyra olika spelformer som har sagts utgöra 80 % av de spelberoende man behandlar. Var och en av de fyra svarar för ungefär 20 % av fallen man arbetar med. De fyra är: hästkapplöpning, vadslagning i anslutning till sport, casinotyper av spel (särskilt tärningsspel) samt aktier, optioner och handel.

Robert Custer, psykiater i Washington DC, som har skött forskning och behandling av spelare i mer än halvtannat årtionde, gör en indelning av spelberoende i tre grupper och ger exempel på spelformer under vardera sålunda:

Starkt	Måttligt	Litet beroendeskapande
Aktier, optioner, handel	Hundkapplöpning	Spelautomater
Tärningsspel	Snabblotterier	Lotto
Tjugeott		Veckolotterier
Poker		Bridge
Hästkapplöpning		Bingo
Vadslagning		
Roulette		

En del för USA speciella spelformer, som är ganska okända här, har uteslutits i ovanstående översikt. En undran som översikten dock väcker är, vad det är i ovanstående spelformer som gör dem mer eller mindre beroendeskapande. Forskningen på detta område är inte mer än i sin linda, men en kvalificerad gissning utifrån nuvarande vetande skulle dock kunna framhålla följande dimensioner som särskilt viktiga.

1. Den färdighet som krävs för genomförandet av spelet. Det förefaller vara viktigt att spelet kräver skicklighet för genomförande. Det är viktigt att den spelande upplever sig ha lärt sig att kunna något som är specifikt för spelet. Förmodligen är det denna dimension som ligger bakom iakttagelsen att många spelare är mycket kapabla, begåvade och kunniga människor.

2. Ju närmare i tiden mellan insatsen och vinsten desto mer är spelet beroendeskapande. Denna iaktagna dimension stämmer väl överens med erfarenheter från inlärningspsykologin som säger att tiden mellan betingade och obetingade stimuli är avgörande för om inläring skall ske.

3. Det skall ges möjlighet att öka insatserna. Spelberoende karakteriseras av att insatserna ökar. Spelberoende utvecklas i allmänhet rätt långsamt över flera år, sällan under ett år.

4. Ju högre frekvens av vinnande, desto mer beroendeskapande. Det här handlar om det från inlärningspsykologin välkända faktum, att inläring och vidmakthållande av beteenden styrs genom belöning. Ju tätare belöning, desto snabbare inläring i allmänhet. Förmodligen finns en optimal balans i frekvens, intensitet och duration av belöning, det som i inlärningspsykologin brukar benämnas förstärkningsscheman, vilken ger det högsta spelberoendet.

5. I vad mån det finns spel att tillgå. Ju fler möjligheter det finns att spela, desto lättare är det att bli spelberoende. Tillgänglighet är vid spel lika avgörande som den är vid andra beroendeformer, såsom beroende av alkohol och narkotika. Spelare blir därför lättare personer som kan disponera, om än tillfälligt, stora belopp.

6. Socialt accepterat. Om spel är socialt accepterat är det lättare att bli spelberoende än om stora sociala sanktioner existerar i samhället.

7. Upphetsning vid insatsen. Om det förekommer faktorer som direkt stimulerar till insatser i den miljö insatserna görs, så är det lättare att bli spelberoende. Miljön på casinon och travbanor innehåller många sådana moment som stimulerar till spelberoende.

III Hur vanligt är spelberoende?

Inga säkra uppskattningar om art och grad av spelberoende i vårt land existerar. Utländska undersökningar från framför allt USA, Kanada, Australien och England antyder att ca 70 % av den vuxna befolkningen spelar åtminstone någon gång om året. 1–2 % av den vuxna befolkningen har i olika undersökningar uppskattats vara spelberoende enligt de diagnostiska kriterierna i DSM III. Siffrorna är dock osäkra. Som lägst har man gjort uppskattningar på drygt 1/2 % och som högst på drygt 4 % av den vuxna befolkningen. Ungefär en femtedel av de spelberoende sägs vara kvinnor. Frekvensen spelberoende hos kvinnor förmodas dock vara under stark ökning. Spelberoende hos barn under 16 år ökar också förmodligen starkt.

IV Diagnos av spelberoende

Mot. 1989/90
So228

I American Psychiatric Association Statistical Manual ges beskrivningar av de psykiska problem och besvär som amerikanska psykiatriker och psykologer arbetar med. Korrekta beskrivningar gör det möjligt att utbyta erfarenheter mellan kolleger, söka efter etiologi, behandling och prognos för varje störning, tolka forskningsresultat, osv. DSM, som skriften kallas, har därför blivit viktig också i Sverige. DSM har utkommit i flera upplagor. Den senaste, DSM III, utkom 1980. Där beskrivs patologiskt spelande (sjukligt spelbegär) som bestående av tre viktiga komponenter:

1. "En kronisk och tilltagande oförmåga att motstå impulser till hasardspel." Man menar alltså, att spelberoende är ett tillstånd som inte går över av sig självt utan behandling eller andra åtgärder från omgivningen. Dessutom karakteriseras tillståndet av en tilltagande oförmåga att motstå impulser att spela. Det blir värre och värre med åren: man ökar tid, inriktning och insatser på spelandet med åren.

2. "Hasardspelet skämmer ut, splittrar eller skadar familj och personliga och yrkesmässiga strävanden, vilket visar sig i form av minst tre av följande:

- polisingripande på grund av förfalskning, bedrägeri, förskingring eller skattefusk som gjorts i syfte att skaffa pengar till spel,
- försummelse av skulder eller andra ekonomiska åtaganden,
- allvarliga konflikter i familj eller äktenskap på grund av spelandet,
- lån av pengar illegalt eller till ockerränta,
- oförmåga att redovisa spelförluster eller spelvinster,
- förlust av arbete på grund av frånvaro som hänger samman med hasardspel,
- behov av hjälp med pengar från andra för att klara upp en desperat ekonomisk situation."

Det framgår av denna beskrivning att spelberoende är ett problem som i hög grad innefattar den spelberoendes familj, nära vänner och bekanta. Det finns amerikanska studier som visar, att 8-9 personer i allmänhet påverkas kraftigt negativt av en spelberoende person. Som jämförelse kan nämnas att motsvarande siffror om alkoholmissbrukares påverkan på sin sociala omgivning ligger på 4-5 personer.

Av beskrivningen framgår också att man kräver att minst tre av ovanstående kategorier skall stämma in för att man skall klassa någon som spelberoende. Erfarna behandlare av spelberoende påstår också, att ju fler av ovanstående kategorier som stämmer in, desto svårare spelberoende.

3. "Hasardspelet beror ej på en antisocial personlighetsstörning." Även om man som spelberoende kommit i klammeri med rättsvisan, så menar man att spelberoende personer i allmänhet inte är kriminella eller antisociala i sin personlighetsstruktur. Överdrivet spelande förekommer naturligtvis också hos s.k. antisociala personligheter, men det är inte fråga om spelberoende i DSM III:s mening. Det är i dessa fall snarare fråga om ettsekundär fenomen, som försvinner om den kriminella identifikationen eller antisociala personlighetsstörningen kan elimineras.

V Vilka olika slags spelare finns det?

De som inte spelar alls i någon form är en klar minoritet av befolkningen. Sedan har vi precis som vid alkoholbruk en majoritet av befolkningen som sköter sitt spelande oklanderligt. Dessa skulle vi kunna kalla sociala spelare. De sociala spelarna brukar indelas i tre grupper:

1. Sådana som spelar när tillfälle ges. Sådana tillfälliga spelare spelar sällan för stora belopp. De tippas, köper lotter, satsar på trav, när de råkar ha tillfälle. Men annars bryr de sig inte.

2. Seriösa sociala spelare. Denna sorts sociala spelare spelar inte sällan flera gånger i veckan, men de ökar sällan insatserna. De håller spelet på en acceptabelt låg nivå.

3. Flyktspelare. Den tredje gruppen av sociala spelare är nog inte så vanlig i vårt land. Den är vanligare i länder som har speciella orter som man kan åka till och spela och leva annorlunda några dagar. Personer som åker till Monte Carlo, Las Vegas, Reno, tar Finlandsbåten eller går på Gröna Lund mest för att spela, kan kanske ha nöje av den sortens flykt från vardagen två eller tre gånger om året.

En annan grupp av spelare är de s.k. professionella spelarna. De är inte många, men de existerar. Dessa har dock sällan något stort nöje av sitt spelande.

5-10 % av dem som själva klassar sig eller som omgivningen klassar som spelare är egentligen kriminella eller antisociala personligheter. Spelet ingår i deras livsstil, men de är inte beroende av det. Denna grupp är till skillnad från de s.k. patologiska spelarna svåra att lyckas med i behandling.

Det som utmärker patologiska spelare, förutom vad som ovan sagts i anslutning till kännetecknen enligt DSM III, är att det oftast är mycket duktiga människor som arbetar flitigt och kan ha lyckats göra goda yrkeskarriärer. Många är mycket tävlingsinriktade och energiska. Det finns många aktiva och före detta idrottsmän i gruppen patologiska spelare. Ungefär en tredjedel lider av depressioner. Hörisktagande personligheter är vanliga. Biologiska skillnader till icke spelare har klarlagts i flera vetenskapliga undersökningar.

VI Vad orsakar spelberoende?

När man talar om orsaker till ett beroendetillstånd är det i allmänhet klokt att skilja på vad som bidrar till uppkomst, vidmakthållande respektive förändring av beteendemönstret. Det kan vara tillgänglighet, tillfällig inlärning, en viss biologisk lättfångenhet för stimuli av den karaktär som spelande ger, sociala påtryckningar, exempel från andra, o.d. som har bidragit till uppkomsten. För vidmakthållande av spelet spelar dock drömmen om den stora vinsten, att få fortsätta spelet och nå den upphetsning som spelet ger, frånvaron av andra bättre handlingsalternativ, etc. större roll. För förändringsarbetet är det mera av betydelse att stresshantering, träning att handha deprimerande tankar, självkontroll, framtidsplanering, o.d. ingår. För det är stress, ångest, depression, bristande självkontroll och framtidsplanering som styr förändringsarbetet.

Orsakerna till spelberoende är således många och det är viktigt att påver-

kan genom information, lagstiftning och behandling sker kvalificerat med beaktande av den olika inriktning på orsakskomplexet som krävs med hänsyn till vilket stadium av beroendetillståndet påverkan syftar till. Forskning med inriktning på klarläggande av orsaker till spelberoende bör samtidigt prioriteras. Det gäller främst medicinsk, socialantropologisk, sociologisk och psykologiskt-pedagogisk forskning.

Mot. 1989/90
So228

VII Förslag till omfattning och inriktning av statens stöd till spelberoende

Föreningen Spelberoende

En förening för spelberoende bildades i Sverige 1989 i april. Därmed hade också Sverige fått en länkrörelse för spelberoende. I Storbritannien och USA bl.a. har Gamblers Anonymous funnits i flera decennier. Föreningen har bildats för att

- informera spelberoende personer om möjliga hjälpinsatser.
- sprida allmän information om spelberoendets orsaker, uttrycksformer och behandling.
- bedriva opinionsbildning mot spelandet som kulturfenomen.
- följa och initiera forskning och behandling inom området spelberoende.
- lämna hjälp till personer som frivilligt och anonymt söker fortsatt stöd efter genomgången rehabilitering.
- förebygga spelandets psykosociala skadeverkningar. särskilt bland barn och ungdom,
- kritiskt granska marknadsföringen av beroendeskapande spelformer.

Den viktigaste uppgiften för Föreningen Spelberoende är att informera spelberoende personer om möjliga hjälpinsatser.

Information om spelberoende och dess orsaker, uttrycksformer och behandling saknas i dag i stor utsträckning i Sverige. Området har försumrats av forskningen, praktiska erfarenheter på området finns det dåligt med, samordning av det vetande som finns har inte gjorts. Den information som nu sprids är sådan som en handfull journalister ger allmänheten. Denna information är ofta ytlig och kortfattad. Det är därför synnerligen angeläget att det finns ett organ som kan ge information.

Föreningen skall också bedriva information om spelandet som kulturfenomen, förebygga skadeverkningar, kritiskt granska marknadsföringen av beroendeskapande spelformer, m.m., sådant som staten har ett huvudansvar för. Syftet med att staten har huvudansvaret för spel och lotterier är visserligen att så långt möjligt motverka sociala skadeverkningar. Men man kan också konstatera: Samhällets tillsyn och kontroll över lotteri- och spelverksamheten är bristfällig. En enhetlig och grundläggande syn på lotterifrågor saknas.

I huvudbetänkandet av lotteriutredningen, SOU 1979:29, betonade man vikten av att "det måste förutsättas att samhället vid utformningen av statliga spel och lotterier beaktar risken för sociala skadeverkningar. Detta kan ske exempelvis genom att man bestämmer högsta tillåtna insats och ser till att

barn och ungdom inte på ett otillbörligt sätt lockas att delta". Mycket kritik kan riktas mot den låt-gå-mentalitet staten haft på spelverksamheten under senare år. De nystartade spelformerna har gett betydande tillskott till statskassan, men man har i sin iver helt förbigått de sociala aspekterna. Något samarbete med personer som är insatta i de sociala skadeverkningarna har ej etablerats, ej heller har man vidtagit åtgärder för att ta reda på de faktiska förhållandena. trots att staten ju svarar för merparten av spelverksamheten i landet. Den 1 januari 1989 ändrades lagstiftningen så att penningvinster tillåts i bingospel. eftersom folkrörelsespelen fått stå tillbaka på grund av de statliga spelbolagens ohämmade utveckling.

Bingohallarna med de kontantvinster som nu är möjliga att vinna utgör minst lika stor fara som någonsin de enarmade banditerna gjorde. Många, främst äldre kvinnor men även ungdomar, förlorar dagligen stora summor pengar på detta spelande. Genom att återgå till det vinstsystem som föregick kontantvinsterna samt genom ett begränsat öppethållande kommer antalet spelberoende att kunna minska. Det är inte etiskt och moraliskt godtagbart att skapa en social misär för att idrottsrörelsen och andra organisationer skall få en ekonomi som gör det möjligt att bedriva verksamhet. Stödet till föreningsrörelsen måste ske på annat sätt än genom dessa spelformer.

De roulettspel som i allt större utsträckning bedrivs på restauranger och pubar med utskänkningstillstånd för alkohol bidrar starkt till en nyrekrytering av spelberoende. En kartläggning av utbredningen av denna verksamhets omfattning bör med det snaraste genomföras.

I bingohallen får alkohol inte förtäras medan roulettspel ej kan bedrivas om inte alkohol kan serveras i nära anslutning.

Stiftelsen Spelberoende

Någon forskning om spelberoende har icke förekommit i Sverige förrän under det senaste året. Följaktligen är okunskapen mycket stor på området. Det kan inte förutsättas att etablerade forskare från andra områden, som sitter i existerande forskningsadministrativa organ, besitter det vetande som är nödvändigt för att kunna rätt prioritera bland de förslag till forskning som snabbt torde förefinnas, när väl medel för forskning ställts till förfogande. Därför är det nödvändigt med tillskapande av ett till olika discipliner obundet organ bestående av de få forskare och behandlare i landet som hittills hunnit skaffa sig erfarenhet av problemets art och grad.

Stödet till den stiftelse som nu bildats bör vara av en sådan storleksordning att det görs möjligt för stiftelsen att verka i enlighet med sina stadgar. Det torde behövas stöd i form av en fond för forskning om spelberoende, stöd till ett kansli för administration av stiftelsens verksamhet, stöd till stiftelseledamöternas arbetsinsatser, m.m.

Det är i nuvarande läge angeläget att forskning snarast kommer i gång om spelberoendets i Sverige utbredning, former och intensitet. De olika spelformernas skadeverkningar bör kartläggas. Särskilt bör sambanden med självmord, depressioner, anhörigas lidande och ekonomiska brott penetreras. Beroendemekanismen vid spel bör analyseras. Biologiska korrelerat till beteendeiakttagelser bör klarläggas och analyseras. Effekter av olika åtgärder

för att mildra skadeverkningar av spelberoende bör prövas. I övrigt bör fältet lämnas fritt för forskare att genom forskningsansökningar till stiftelsen inkomma med kvalitativt högklassiga förslag till forskningsprojekt. Stiftelsen bör fungera som andra forskningsråd med ett ansökningstillfälle per år och andra regler som ansluter till svensk praxis vad gäller fonder och stiftelser som utdelar medel till forskning.

Stöd till forskning genom existerande fonder och forskningsråd

Staten stöder forskning bl. a. genom delegationen för social forskning (DSF), humanistiskt-samhällsvetenskapliga forskningsrådet (HSFR) och medicinska forskningsrådet (MFR). De här nämnda organen bör få direktiv att uppmärksamma spelberoende och få tillskott av medel som gör det möjligt för dem att också stödja viss forskning om spelberoende. Stödet till dessa existerande organ skall betraktas som ett viktigt komplement till verksamheten i Stiftelsen Spelberoende.

Stöd till behandling av spelberoende

Skadeverkningar av spel torde vara närmast omöjliga att helt utplåna. Kravet bör vara att söka minska dem så mycket det någonsin går. Det kan ske genom stöd till Föreningen Spelberoende och genom stöd till forskning, ur vilka det så småningom sedan kan spira nya idéer om hur skadeverkningarna av spel skall kunna minimeras.

Vi måste göra något för att hjälpa de tusentals personer och närstående till dessa i vårt land som är spelberoende. Det finns starka humanitära, kulturpolitiska, kunskapsfrämjande, ekonomiska och vad avser resultatet hoppningivande goda motiv för en sådan hjälp.

Ett stöd till en länkrörelse är ett viktigt led i hjälpen till spelberoende, men man får därför inte ett ögonblick tro, att problemet därmed är löst. Erfarenheterna från länder med länkrörelser för spelberoende visar, att länkrörelserna ofta får begäran om stöd och hjälp till personer som är så svårt beroende att det inte finns några som helst möjligheter att länkrörelsen skall kunna klara av problemen. Erfarenheterna från behandlingsprogram för spelberoende i andra på området mera utvecklade länder än Sverige visar, att spelberoende personer ofta är mer arbetskrävande och ställer större krav på behandlarnas kompetens än behandling av exempelvis alkohol- och narkotikamissbrukare.

Den kliniska bilden av spelberoende innehåller ofta nedanstående och liknande ingredienser.

Den spelberoende ägnar mer och mer av sin tid åt spelande och föredrar spelande framför andra njutningar i livet. Tillvänjningen till spelet gör att de ursprungligen ganska moderata insatserna måste ökas för att ge optimal emotionell upplevelse. I anslutning härtill kommer spelaren förr eller senare in i perioder av upprepade förluster med ökat risktagande för att snabbt kunna täcka förlusterna (högre odds). Eftersom även stora vinstsummor snabbt sjunker till noll, måste spelaren börja låna. Obetalbara skulder, lögn, svikande av löften och avtal, brist på koncentration i arbetet, osv. leder till att spelaren kommer in i en depression, där boten (den tillfälliga

boten) är – spelandet. Spelandet hjälper honom nu att avskärma sig från dystra tankar och förebråelser. När han eller hon sätter pengar på spel lyfts han påtagligt och snabbt ur sin depression. Nya förluster trängs snabbt ur medvetandet: "Jag vinner i nästa spel, nästa lopp, nästa satsning." Någon gång under sin spelarkarriär har spelaren upplevt en period när han eller hon vunnit flera gånger i rad, kanske också en riktig storvinst. Känslan från denna sitter i ryggmärgen och styr som knarkarens jakt efter jungfrusilen handlandet. Pengar som vinnas används inte till betalning av skulder, hyra, försäkringar, familjens mat, etc., utan sätts på spel; spelandet i sig är det som gäller. Den förlorade känslan för pengars värde gör samtidigt att normalstora insatser upplevs som löjligt små. De skulle ju heller inte ge den stora vinst som nu krävs för att kompensera de samlade förlusterna. Ju mera vanvettigt spelaren upplever sitt beteende desto mera nödvändigt är det för honom att hemlighålla och kamouflera sitt beroende gentemot omgivningen. När situationen till slut får katastrofala följdverkningar – eventuellt inkluderande kriminella handlingar – återstår bara självmord eller att söka hjälp. Att söka hjälp är att avslöja sig och riskera socialt fiasko, men framför allt att mötas av hjälpinstansens (socialnämndens) brist på förståelse för problemet. Antingen uttalas en rå och entydig rekommendation att "sluta spela" eller också går socialtjänsten in och "hjälp" spelaren genom att ge ekonomiskt bistånd till skuldsanering; båda åtgärderna är lika förödande.

Utländska erfarenheter och erfarenheter från behandling av spelberoende tyder på att det behövs omfattande och intensiva vårdinsatser under kanske ett par års tid för att hjälpa en svårt spelberoende person. Samtidigt tyder också erfarenheterna på att utsikterna till goda resultat är synnerligen goda. Spelberoende personer är ofta – när den första skammen, lögnaktigheten, depressionen passerats – synnerligen samarbetsvilliga, energiska och kapabla. För samhället innebär en rehabiliterad spelare ofta en stor ekonomisk vinst. Det är ofta personer som haft ansvarsfulla arbeten som advokater, bankmän, affärsmän, egenföretagare, ekonomiskt ansvariga i offentlig verksamhet, o.d. När de fått lära sig hur svårt beroende de är, hur de hela livet måste sköta sig för att inte mera riskera att bli spelberoende igen, hur de skall främja alternativa mera fruktbara levnadssätt hos sig, etc., då kan de fungera igen i gamla eller liknande kvalificerade arbeten och inte belasta samhället och sina närstående med depression, ångest, ekonomisk ruin, förskingring, stölder, tilltrasslade affärer, lögner och kanske slutligen självmord.

Det stöd som i föreslås är ett särskilt stöd som bör kunna ges till kommuner, organisationer, stiftelser och privata företag som upprättar kvalificerade behandlingsprogram för spelberoende personer. Stödet bör ges till program som hjälper missbrukaren hela vägen från ett svårt spelberoende till återanpassning i samhället.

Omfattningen av stödet till spelberoende

Det torde finnas en miniminivå för stöd under vilken insatserna blir mer eller mindre meningslösa. För att insatserna skall ha en påtaglig effekt och kunna förebygga och minska skadeverkningarna av spel torde knappast mindre än

I promille av totalomsättningen för spel vara lönt att diskutera. I USA diskuteras bland en del forskare och behandlare 1 % av totalomsättningen vara vad man skulle behöva avsätta enbart till behandling av den en procent av alla spelare som är spelberoende enligt vissa kriterier. Jag föreslår att man i Sverige börjar rätt blygsamt och ålägger de statliga spelbolagen en avgift motsvarande till en början minst 1 promille av totalomsättningen att gå till forskning om spelberoende och till åtgärder för förebyggande och minskning av skadeverkningar av spel. Fördelningen mellan de fyra former av hjälp till spelberoende som föreslås i denna motion skulle sedan kunna vara ca 40 % till stöd för behandling och 20 % vardera som stöd till Föreningen Spelberoende, Stiftelsen Spelberoende respektive forskningsråden DSF, HSFR, MFR. Stödet ges för en treårsperiod i taget.

En summa motsvarande 5 % av totalbeloppet bör knytas till krav på redovisning av effekter av de vidtagna åtgärderna. Resultatet av en första utvärdering bör föreligga inför beslutet om stöd till nästkommande treårsperiod.

VIII Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en begränsning av marknadsföringen av spel i ATG:s, AB Tipstjänsts samt Svenska Penninglotteriets regi,^{1]}

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts rörande information, vård och stöd till spelberoende,

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående förbud mot kontantvinster i bingospel,^{2]}

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts rörande kartläggning av roulettspelets omfattning.

[att riksdagen beslutar om ett stöd på 1 ‰ av totalomsättningen från de statliga spelbolagen att användas enligt motionens intentioner till forskning och förebyggande insatser för en minskning av spelandets skadeverkningar.^{1]}

Stockholm den 19 januari 1990

Karin Israelsson (c)

¹ 1989/90:Fi711

² 1989/90:Kr404